Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СВЕТ

СОВЕТСКИЙ СОЮЗ КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 22 сентябрь, 1977 шу. ● № 114 (5801). ● Мах 2 кеп.

СОВЕТСКИ ВАХАРА ХЬИСАП

Социализм кот а ьанна хIанз коммунизм хьалъеш латтача вай общественна карагIдаьнначу эгтара докххачIа долча хIамаст ма IаI да советски вахара хьисап. Цу дерригне бе а боагIаш хьаьстта лоарIаIам бу вай Сийлахь-бохкачча Октябра 60 шу дизара юбилей гергга кхььначча ханна.

Вай мехка бахача дуккхача хьамех болча наьха вахаре чIоагIьнна дIаиттай колхозиизма, вIашш новкостал дара, доттагIаьа, юкъара гIулакх бахьан дог лаьаш хиларах оамалаш, Хьаране вахара кхел, цун ираз вайха вахьеларнга дувзаро Iаламмате чIоагIа эргабаьккхаб сага сакхетам, шийа кхьчар а общественно-пайдаьнча балханара цун дог-уйла. Цар дика кхетаду вайнича массанена хьабе болх хулга паччахьалкхен Керттерчи Закона тIа дIачIоагIдаь ца IаI ткъе. Цунах хIамаш карагIдувла новаторашц, хьалхе лелаерашц, ма-дарра аьлча, шоай вахара бизза болла дай.

Советски сага оамаьлцара дIакъоастаде йинт йолаш дац паччахьалкхен общественни организацей балха юкъе хьанаре дакъа лоаьцаш хулга. Уж а дуккха кхчIоаьла а бохьонаш паргIатонашн тIа-тIа кхы а шерлургIойлаш хиларах тешам ну кердача Конституце проекто.

Социализма карагIдаьнна сийлахь-доккха хIама дарта доагIа СССР-е даха дерригга кьамаьнн народностаьш цкъатарга бокъо йолаш хиларг. Советски вахара хьисапана тарлургдолаш дац кхметтеп эгтара чIоагIагIа дегIадаьхьачча капиталистически мехкашка а нах тайп-тайпарчу дозанех тешаш хиларг, нар нIекъ бос бе-бе хиларг, уж маIа е кхал хиларг ларде а лувнаш, цаIаш воккарел тIех лоархIилга. Из бакъдара кхоачам да СССР Лаьхсехьарча Совете шоай викал воаьцаш вай мехкара цхьаьнна хIаммгеи доккхеи халъь ца хиларг белгалдаьккхача.

Вай мехка Октябрьски революци котъьшначул тIехьагIа довзарргоаьцаш эргадььнна хьалсгара общестера хьал. Аьхха вай республика хьенбIича кхачам бе, шоашта юкъе 95 IилмаI кандидат а йолаш, IилмаI болх беш 1085 сар я аьлча, нIсне Социалистически Къаьхьегамна Турпал яха сийлен цIи лелор, эгарш ба орденашн медалашн ешнарашн. Къаьстта доккхий хуьнаьнаш хиннад нохчийн гIалгIийн кхаьнаьхьа вахаре. Царех дуккхабараш маIа наьх хьогаргIоргла лаьклленашка кхаьчаб.

Цудухьа вай доккхал а деш Iодеш СССР кердача Конституце проекта тIара ер мугIарашн: «ДегIаьнна социалистически общество хьалькIе СССР-е. Социализмашй ларда тIа дегIаьхача цу юкъарIа тIа-тIа дизгаIга хьаделлалу кердачч строя кхоллаьнаш ду: низаш, социалистически вахара хьисапе совленаш, кхаьъегаьхоша тIа-тIа шерагIа пайда эш карагIдаьннача сийлахь-доккхийча революционни хIамай беркатах».

Из дерригга хьаьннаьд Советски Iаьдал паттача шерашка СССР-е дахача бIаьш долча халкъийн бартцьаьгIо, межарий хьаьсаре йар шоайла массе тайнарг, дIа-юха деш долча новкъостал тIоагIдеш Коммунистически партеи Советски паччахьалкхенан Iаламате боккха организаторски политически болх бар, кердa оамал, сакхетам бола вах хьалхе-бар бахьан болам.

Иштта, къаьхьегача сага ваг мел эшна аьттонаш енанча социализмо, тIа-тIа чIоагIагIа наьха вахара хьалаш тоадеш, массане бокъонаш цхьатарра хиларг ларде уж вашш гергга сийлен нижкъ барца вай мехкан хьехьиннай советски халкъ хьа кердa историческа общность.

Советски Союза гражданин ва со, са Дайхе — СССР, кулрл а ешш, оаг вай мехкарча хIара саго. Цун маIам, дуккхабараш хьаьдолчо лоаьл доаттабелга, «Саг сага берза хьисапе» хулга дIа а дахькха шоай мехка биззе дай а хинна, уж дIаоттар, «Саг сага — доттаг», новкъост, воша» яха лоаьгIер шоай вахара керттера принцип я ъь цар дIачIоагIьър да.

Моллагга Iаламца юкъаенна халонаш тIаккхачарх, дегIа доккха айн хиларца е кхаьвларгца болх хьабе на могаш висача ше на сиснал боаьцаш висарах кхера ве ваш советски саг. Цу марх боапаш шийна ловш дола лецар деша, цамогаш хилча аьчча на луш лорашка шийна дарба дайта, кхаьвлча пенси нийе йийг я. МалагIга капиталистически мехка ю ну тайнара сага йоаьхо!? ХIаьта уж-м СССР кердача Конституце проекта тIа дIаьхььчча боькъонех, советски вахара хьисапа белгалонех аьхха мессеск мара а мичай.

Цудухьа тахан шоай духах-ешIех доаьл гIулаьх санна Керттерча Закона проект ювшаш, йоаьшхан ба вай мехка баха нах. Шоашта карагIаьнначуьн ер боагIа мах сеча царна ну проекта тIара дика гу шоай кхоанара перспективаш а. ХIаьта из дерригга шийл кхььстта лоархIилга болам хет хIанз советски нах шоай эгтара дезагIа долча революционни цIейна — Октября 60 шу дизара наьхьа бахарга гергга гергга хана.

Из дерригга тергал а деш, партийн, советски, профсоюзни, комсомольски организацеш, культура учреждеиш декхарийла а советски вахара хьисапа тайп-тайпара оагIонаш хьаьстта дIаогIойта, советски наьха юкъарра пIейшта, традицешта, обрядашта нерагIа пропагандаш е, вай вахарца товргдоаьца гIулакхаш леладерашца тIагIертта къовсам лоаттабе.

СЕССИ БОЛХ БЕ ЙОЛАЕННАЙ

Нью-Йорк. (ТАСС). Уьхаза 20 сентябре хьайийлай ООН Генералан Ассамблея XXXII сесси.

149 мехка викалаш 120 ешI совгIа дош кьоастадергла. Царех керттерадаьр тIадерзадаь да хIаьдарча дуьнен хьалхарчу йолаш дяка процессан дIачIоагIьъра а шерьъра а. Керттера моттиг дIалоацаргIъ, гергаш Iодахьо проблемаш, цаьрца эгтара актуальни даьаш хьаьгIой советски инициативаш. Цар лерхI ялерин герз дIа ца доаржадаьра режим чIоагIьъе, ялерин гергга тохкам бар мисане а лизза а сонде, дуьнен мах боабева герза кердa тайпаьш системаьш хьаьста сонце. Сессе лоархIамеГа дола дезкар—дуьнен хьалхьаьта юкъера гIулакхашта яз юкъе на боалабара дерригача дуьнен договор кийдаьрзя из чIоагIдаран практически гIулакхаш, чакхдаха долелдар. Советски инициативаш тIаерзаьь я дуьнен хьалхьаьта юкъера кхеранаьс чIоагIьъра, кхоккхаш кIаьдбелга кIоаргIдара ,машар лоаттабара.

Сессе дукха теркам тIабохийтарга кхоккхама кхьарчаш, эгтара хьалха Гергарча МалхбоагIа Африка Къуьйсуьйнчу. IаьдIара, колониализма система йиззе дIаяккхаьра, хьалхьаьш шоай лоаьмаIгIеш цхьатарга болх йолаш хIлар тедхаде йиззе ца хилара дешашта.

Сессе лоархIамеГа йола событ я цун балха дакъа лоаьнаш Вьетнама Социалистически Республика хилар. Из—машар безача дерригача нийий йоккха котало.

100000 тонн хьажжIаш йоахартьа ваI!

Гектаро лу 47 центнер ялат

«Шалинский» совхоза кхаьшка сихбенна хьажкIаш чуэшаг ба механизаторашц. Тхаьнарча деш-га чуйца яьннай 313 гектар, хIаьта еррига чуэца еаэр 530 гектар я. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 47 центнер фуьлльхьажкIаш чуьхь совхозо.

Октября хьалхарча вахте шерца социальнистически яхь а йоаржаьнь хьажкIаш я чуэнарашкъ транспортни йиъь отрядаьхь. Яхьс хьалхара моттигашц лелаю Висаев Iабдулла-Хьмидин Мусаев Сайпен отрядашца. Уж шаьккхе а хьалца механизированни эвенашта кулгалдеш хиннаьнгат опат йола механизаторашца ба.

ДикагIчарца цIераш йоаьх совхозе механизаторий Разуваев Николай, Миилитов Iалаша, Агаев ВахIила. Ялат чуэца доладдича деза цхьа ди дIадахадаш цаьрех хIаране нормаш тIехьхоаьнца ца еш.

СихагIа ялат чуэйца дакххара фу даьд совхозе, аьна хьаттача, профсоюз болхлой комитета председателе Булаев Мухьмада йоаь:

Механизированни отрядашка дIаеннай хьажкIаш чуэца бархI комбайн, парца эшна трактораш. Из техника сеца латтаргIоаьнаш ялат я доаькъар а дIаккхаьхь автомашинашн тракторашн тележкашн я кхоачам хиллад.

Социалистически яхьа итогаш хIара дийнаьхьа ю. Кхаь дийнаьхь баьла балхах хьалхара моттиг яьккхаршта (агрегата лаьрхIа) ца вийнеш 25 сом яхнан совгIаьн ду, шоаьлгIа моттиг яьккхачарна — 20 сом вийнеш ду. Хьалхара мотти-гаш яхьра хиланза аргIойаца условин я нормаш тIехьхоачаьлгеи ялат цIена чуэцилгеи.

Совхоза парткомах профсоюза болхлой комитетех хьалхе а оттаьвай ялат чуэнна шоеш бергболча балха мероприятий план. Ха дика латтача хIара сеХьаттах найда эдарргболга гIулакхаш де лерхI: отрядий болх вIашIтIехьбаккхар, техникана гIулаьк дар, заправка кхий тIа яр, механизаторашта хкача болх бечча мотте дIаьхьахьар, агитмасс-сов болх айбар, моральни я материальни а стимулех биззе найда эдар.

Иштта болх вIашIтIехьбаккхаро сихагIа чуэцийт дика хьийнъ ялат: болх беш йолча бархI агрегато 23—25 гектар хьажкIаш хьоьх я йийнаьх. Оттаьвай ялат я леладенна лаьрхIа сихагIа ялат чуийца даьхкеи Октября 60 шу дизара дика кхььстагна совгIат кийдеш.

З. ДАУРБЕКОВ.

КПСС ОБКОМЕ

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАР ЗАКОН ХИЛА ДОАГIА

КПСС обкома бюрос хьоастадаьл «Паччахьалкхен планаш социалистически декхарашн кхоачашдарга цIьаьйочча предприятей, кулгалхой бекхтоккам ца хеташ хьожащ хиларах» дола дош.

Планашн сонам тIа белгалду, республикаьнга ведомствайн предприятейн цIьаьйочу кулгалхоша е еза выводаш яьнн КПСС обкома VI пленума решенеш, доагIаш дола организационни техническийн гIулакхашн даьдал производственнийн коллективашца лерттIа болх белгга, продукци хьаьрчо мехкахала яккхарен, кхича доаржIамеча хьокхамийн паччахьалкхен планашн социалистически декхарашн цар кхоачашдеза Iалашдергдолаш.

Ростовчаьнгий балха опыр юкъейоалаьра парте обкомо чIоагIьъ мероприятеш кхоачашьеца цIьаьйочча мотттигашца формана леладу, цунна юкъеэаьбан предприятей духка болхой, инженераш, техникаш. Боахама органаша партийнн, профсоюзнн, комсомольски организацеш е йоаьГа терго ю «ПIеньбурхбург болх-ца бе болхI» яхача дезнзаьгIа социалистически яхь йоаржаьра, тIаийна декхарашн кхоачашдара тIаьхьожам лоаттабарган къаьстагча коллективашца беркате болх бергболча хьалаш лаьхьоллаьра. Из бахьан дола, цаьн проектаьрн мехкахьа яьккхьр августа план кхоачашьъьшу нтт предприяте. Царна юкъе — Грозненскин Шелковский механесозаьш, «Красномашин» аьцкъаьбетонни конструкцийн заводаш, гIишлой материалийн гIишлой индустрен Аргунски комбинат. Цу доладеча деза планаш кхоачаш ца еш яьр предприяти я республике. Тькъьна! производственни коллективашн хьаьстагача сеIадер. Болх вIашIтIехьбаккха ца харгца мацара дашха йийш яьр Грозненскин Шелковский лесозаьш, хьалхарчо 3 яьзри вокхо 4 яьзри сома планаш кхоачаш ца яр. ДоагIаш бола тIаьхьожам ца хилярг де дезар шиг ханнаьха ца дарн мара кхы бахьан дац медицинскин инструментий заводо, «Терек» яхача мебель ечеи эьу чаклйохаьчеи объединене, «Аьдалуш» яхача минералыйн хин заводе анчуьта плян кхоачаш ца еш йикар. Планировкаьн еси производственнийн вIашIтIехьбоккхачеи бекхтоккам ца хеташ моттигашц, социалистически яхье формаьлгIан дукха я гIишлой материалийн гIишлой индустрен Аргунски комбинате, аьцкабетонни конструкцийн Грозненски заводе, производственни планашн даьдал коллективашца даьдаьлгIа, ца еш йикар.

Планировкаьн еси производственнийн вIашIтIехьбоккхачеи бекхтоккам ца хеташ моттигашц, социалистически яхье формаьлгIан дукха я гIишлой материалийн гIишлой индустрен Аргунски комбинате, аьцкабетонни конструкцийн Грозненски заводе, производственни планашн даьдал коллективашца даьдаьлгIа, ца еш йикар.

Предприятеша: паччахьалкхен плани кхоачашьър Iалашдарга бекхтоккам ца хеташ хьажкIаш, шийна яьчча критически замечанеш практически гIулакхашца чаьх ца даьрен БКПСС члена, хьун боахама управлене начальника нов. Е. П. Матвеевна учетни каргоца тIа а хьоьх строги вызвор яьй. Предприятешка этта хьал цо тоа ца дойн производственна кулгалдечара шийл стиль ца хуьнен балха тIара дIавоккхаргIилар дIахайтад цунга. Продукци мехьала яккхарен къаьстагма оьсадог лаьхьарен августовски заданийн бархI бетта плани хкоачаш ца яьча кхачан промышленности министра нов. Викторовеца медицинскин инструментий завода директорен парторганизаце секретарен (ин. Казарина, Акимовича), «Терек» фирма (ин. Мирничукон Катковен), аьцкабетонни конструкцийн Грозненски завода (ин. Атиевен Кленовен), гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай Управлене (ин. Тенгиевен Поповен) гIишлой материалийн гIишлой индустрен Аргунски комбината (ин.Фьлнеевен Тарабринен) терхам Iабахийтад уж дисциплина йоаьшш хилара. КПСС обкома бюрос царгара хьаьдийзад 1977 шерен 9 бетген план кхоачашьъ Iалашдара хьаьдда Iалашдергдолаш деза.

Кьилбаседа-Кавказски машиннаьжа Грозненски отделене кулгалхошта IаьхIитад мухьар IаьхIухьлга аIашIтIехьлоаккхача цIенхьатта кхоачашбоаьдаран долга. Уж декхарийла ба отделене болх тобеш а паччахьалкхен плани арахеца оттабаьла бозраме республика предприяташкара мехьдаьхьа продуктаьш кхьаьдоа ягIа заданнэ дIаккхулгIа Iалашде.

Парте городской районни комитеташ, юхььанца партийн организацеш декхарийла я тIехьаоца коллективашц йоаьшш болх бара опыт юкъейоалаьра КПСС обкома VI пленумо чIоагIьъ мероприятеш кхоачаш мишта я хьожащ лоаттабу тIаьхьожам чIоагIе, паччахьалкхен плани социалистически декхарашн кхоачашдарх бола боахама хаарай бехьтоккхан айбе, боахама оттаьлца беча балха тIаьхьожам чIоагIагIа лоаттабара хьаьхьанца партийн организацешта новкъостал де.

20 СЕНТЯБРЬ ХЬАТIАКХОАЧАШ ХЬАЖКIАШ ЧУЭ ЦАРАХ ЯОЛА СВОДКА

Районаш	ЦIийлинска (га)	Чуэйца (га)	Чуэйца хIаьйийнарца (процент)	Дезарга ца хьажкIаш (центнер)	Гулдаш (центнер)	Заьхьа ца кхоачашьъ процент	Юхьанца ца хьажкIаш (центнер)
Грозненски	5530	3855	68	14600	10744	74	27,8
Шелковски	1050	702	67	3000	2142	71	31
Гудермесски	590	360	61	1500	645	43	17,9
Шалински	4125	2131	51	16600	6969	42	33,4
Урус-Мартановски	3210	1305	40	11900	3889	33	30,0
Ахьой-Мартановски	1570	566	36	5600	1741	31	30,7
Наьтеречи	2300	828	36	6200	3096	55	41,0
Наурски	871	278	32	2600	1259	48	45,3
Ножай-Юртовски	890	150	18	2200	200	9	12,5
Советски	340	45	13	1100	81	7	18,0
Малгобекски	1750	187	11	3500	382	11	20,4
Сунженски	4533	511	10	17000	1746	10	34,2
Веденски	450	27	5	1100	46	4	17
Назрановски	4047	—	—	13100	—	—	—

КЕРДАЧА ДЕШАРА ШЕРАГА

Кердача дешара шера доккхийн декхарашн хьалхьаьнца латт партийнн пропагандиташца. Уж дIаоо даьдаьлгIа ба школашкен семинарашкен КПСС XXV сьезда материалашца IоаьрIга Iомаеста, хIара коммунист, комсомолец, советски саг сьелла решеннеш хкоачашьеча хьинаре хьовсам лоаттабеш идейни тIехьле дикагIа Iомае новкъостал де дезаш ба.

Октябрь-декабрь бетташка политически экономически дешара ерригача звеньашца СССР керда Конституция, Сийлахьбоккха Октябрьскеи революце 60 шу дизара хетаьь материалаш Iомаеш занятеш чакхйоаьхарца. Цар новкъостал дерда хьаьрчаьнгIачоа марксизмаьлениннизма сийлахь-боккха революционни агIалонаш ю чIа, кхоьхтIка шера советски хьалхьо баь турпала ниьъ, вай мехкан хийна Iалламате доккхий хуьшаьн юкъаьрIга кхетаде.

Кердача дешара шера кийчо ей КПСС обкома политически просвещене Цечо политически экономическийн дешара масце тайнарца пропагандистаьца курсаьш семинараьш чакхьъьхлй.

Укх деношка шоай болх чакхбаьккхаб партийнн дешара юкъерчоь юхьхьапарчеи звеньей пропагандистаьца яьча республикаьнга семинараьш.

Курсийн семинарийн дозкъашхоьца ладийIар Коммунистически парте кулгалдин лостам телен лоархIам айдуш лаьрах. КПСС-е Советски паччахьалкхен социально-экономически дозкол арахьарчеи Iилакхех, СССР кердача Конституце историческийн лоархIамах. ХIаьта ешш партийнн пропагандаьца методикех йолча лекцешка.

Курсашкен семинарашкен цIийн дешаргIатте чакхьаьнца кхамаьлаш деш хилар партийнн советскийн болхлой, города вуьзнарца Iилмахой. Царна юкъе бар профессор К. И. Ефанов, исторически Iилмай кандидат В. А. Коптев, педагогически Iилмай кандидат Н. Н. Котельников ,КПСС обкома лекторски группа кулгалдо В. А. Губин, КПСС обкома лектор П. И. Ясько, хьаьбараш.

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ!

КПСС обкома бюрон, Нохч-ГIалгIай АССР Министрийн Совета, облсовпрофн, ВЛКСМ обкомн хьежай 1977 шера 1 январе деза I сентябраьца кхаччалца йолча хана хьайбай продукташ дуккхаьгIа яхарен паччахьалкхенна йоаьхарен эшна итогашца. Котдьаьнарашца а лаьрхIаг, республикаьнгий газеташца тIа хьадийлаьнна Сийлен улга тIа а даьхьаз:

БОАХАМАШ:

Ахьой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоз;
Грозненски района «Атагинский» совхоз;
Надтеречни района «Верхненазурский» совхоз;
Шалински района «Искра» яха совхоз;
Шелковской района «Путь к коммунизму» яха колхоз.

ФЕРМАШН БРИГАДАШН

Наурски района Ленина цIерагIча колхоза шурий комплекс;
Шелковски района Ленина цIерагIча колхоза шурий ферма;
Грозненски района «Куларинский» совхоза № 1 йола шурий ферма;
Гудермесски района «Терек» яхача совхоза № 1 йола шурий ферма;
Назрановски района «Назрановский» совхоза Назсар-Кертера шурий ферма;
Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза № 3 йола шурий ферма;
Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоза шурий ферма;
Надтеречни района «Минеральный» совхоза чабанский бригада, (воккхагIа вола чабан нов. Шоипов Т.);
Шелковски района «Красный пахарь» яхача колхоза чабанан бригада (воккхагIа вола чабан нов. Сулейманов М.);
Малгобекски района Г1. Ахриева цIерагIча совхоза чабанан бригада (воккхагIа вола чабан нов. М. Д. Бахмадов);

ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХАЛАТТАРАШ:

Амаева А. — Ахьой-Мартановски района «Самашкинский» колхоза доярка;
Алиев К. — Наурски района «Терский» совхоза воккIагIа колхозан забан;
Астамирова М. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка;
Абдулаев А. — Шелковски районе Ленина цIерагIча колхоза воккхагIвола чабан;
Балаева М. — Сунженски района «Победа» колхоза доярка;
Дикаева М, — Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоза доярка;
Довтукаев Д. — Веденски района «Прогресс» яхача совхоза скотник;
Дышиева З. Ф. — Шелковски района «Коминтерна» цIерагIча колхоза доярка;
Ижегриева У. — Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоза техник-осеменатор;
Исрапилова З. — Веденски района Ленина цIерагIча колхоза IаьсII деладер;
Калашникова В. Г. — Грозненски района «Ермоловский» птицефабрика котамаш деладер;
Картоева А. Д. — Малгобекски района «Советский» совхоза доярка;
Кирилюкина З. М. — Грозненски района Гикаловски ОПХ IаьсII деладер;
Лабазанова Х. — Наурски района «Россия» яхача колхоза доярка;
Лилин И. — Шалински района «Шалинский» совхоза хьаьхарч деладер;
Мадаева М. — Надтеречни района «Верхненазурский» совхоза доярка;
Митаев З. М. — Советски района Кирова цIерагIча колхоза скотник;
Моисеева А. С. — Шелковски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка;
Магомедова С. — Шелковски района Ленина цIерагIча колхоза доярка;
Мусхаджиева А. — Шалински района «Автурински» совхоза IаьсII деладер;
Олигова М. М. — Назрановски района «Октября 40 шу» яхача совхоза доярка;
Панкова В. — Ахьой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза хьаьхарч деладер;
Помарина А. Ф. — Грозненски района ЦIьоаьлагIча мая колхоза IаьсII деладер;
Сурмай М. П. — Гудермесски района «Гудермесский» совхоза хьаьхарч деладер;
Сагова Д. — Назрановски района «Назрановский» совхоза доярка;
Салуев И. — Ножай-Юртовски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза скотник;
Телепина М. Н. — Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза хьаьхарч деладер;
Хажбахмаева З. — Грозненски района «Юбилейный» совхоза доярка;
Хамбулатова Б. — Шалински района «Кавказ» яхача птицефабрика котамаш деладер;
Шисаева А, — Гудермесски района «Терек» яхача совхоза IаьсII деладер.

* * *

КПСС обкома бюрон, Нохч-ГIалгIай АССР Министрийн Совета, облсовпрофн, ВЛКСМ обкомн хьежай 1977 шера ца бола йлаташ чуэцачеи паччахьалкхенна дIаьчеи йоаржаьнь хиннча социалистически яхь итогашца.

Котдьаьнарашца а даьрхIаг КПСС обкомеи, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофеи, ВЛКСМ обкомеи Сийлен грамоташ а еннай:

БОАХАМАШТА:

Урус-Мартановски района Мачурина цIерагIча колхоза;
Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза;
Гудермесски района «Терек» яхача совхоза.

МЕХАНИЗИРОВАННИ ОТРЯДАШ:

Хьалхара мотттигаш хьожащ, цхьаьца эзар сом яхчан совгIат а дуьр аргIагIа боаьнаш «Жигули» яха шийна автомашина йоккха лаьрхIан я:

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза мехотряд (отряда начальник — Ковшов В. А.).

Гудермесски района «Терек» яхача совхоза мехотряд (отряда начальник — Цуров М. Б.);

Сунженски района «Победа» колхоза мехотряд (бригадир — Тилсонов В. Ф.);

ШолагIа мотттигашн 800 сом ахчан совгIаьн хьожалда я:

«Шалинский» совхоза мехотряд (отряда начальник — Юсупов Л. А.);

Ахьой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза мехотряд (отряда начальник — Хачураев А.);

Шелковски района Ленина цIерагIча колхоза мехотряд (отряда начальник — Чубенко П. И.);

Шелковски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза мехотряд (отряда начальник — Ефимов В. С.);

Шелковски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза мехотряд (отряда начальник — Латышев Ф.).

ХХОАЛАГIА МОТТИГАШН 500 СОМ АХЧАН СОВГIАТН ХЬОЖАДАЬ Я:

Надтеречни района «Надтеречный» совхоза мехотряд (отряда начальник — Нуриев А.);

Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоза мехотряд (отряда начальник — Гантаев Д.);

МагIалбика района М. Горькае цIерагIча совхоза мехотряд (отряда начальник — А. Мартазанов Н. А.);

Наурски района «Терский» совхоза мехотряд (отряда начальник — Шахмурзаев Л.);

Урус-Мартановски района «Горец» яхча совхоза мехотряд (отряда начальник — И. Ахмадов Х.);

Грозненски района «Молочный № 2» яхча совхоза мехотряд (отряда начальник — Исаев З.);

,Назрановски района совхоз-техникума мехотряд (отряда начальник — Кансиров М. И.).

Юкыцаш ва СССР Конституце проект

ВАЙ ВАХАРА ДЕЛЛЕГІАЛАЙ ЭЛЛАН

ГІУЛАКХАЩА ЖОП ЛУ

Бурув деттара балхий тха Малгобекски управление колектив кийчо ешу ва Сийлахь-боккхча Октября 60 шу дизарра даха ма-доаттІара нахьадаЗ-ра. Цу цІейна кийчо ярца цхьана тха деган хьа я чІоагІаГІа урааоттаду вай заман ловрхІаме документ лаина Дааттаран СССР кердача Конституце проекто. ХІана ялгІр цу тІа дувІ-ухх 60 шера советски наха карІІа мел дахьнарзаш, цар бин хала нийх бахьин долаш вайга кхаьчА ярца ловрадера де дезарзаш.

Конституце проект ІомаелгІа шерра ІІадахьарзаш ІоІеьозаран хьалаш Іалашде аьнна КПСС ЦК-соцам хочаьнгІа а беш, тха управленее боахьоца, инженерно-техникеран боахьоца, ГІулакхерча наха доккха дахьа ІаьЗар цунах ІаьЗа яьчи занятеш-ка, собранешка. Проект наха дикаГІа ДІайоьзвитІара оаха чакхьлъар. ХьайийІа партийни собранеш, митингаш, бригадаш, цехий, службай коллективаш собранеш, вІашагІІеьскар пропагандистски группаш. Цу вІашагІІеьхараШка хІаРане торо дилар проектах ІаьЗа ярца ІаьЗа ІаьЗа. ЦІахьбаьхьа проекта ТІара статьаш боагІІаЧа беса хилараг дуХХа предложеш а ІІатоХамаш а ІаьнаЗ. Итог ешГ гучадаьлъо хІара буровника ерриГа проект хьоаБалъелга, вай Даьхе хІанзарча лаьхьача толамашца кхачийтІа Коммунистически партена уж вуГІаХа болга.

Хьамаьлаш даьрашца, ТІайийна соцмаша, ешнача предложенеГа тешаДаР карно дагадоаллар таханара да хинна ца беш ТІайоаГІаЧа ІІеьшийІа а ДІІа йолта.

Тайп-тайнера хаьнан, профессеш болча наха чІоагІа Іоькхаьа дора шоай ДАй-Мехках, ІІаьккха даьхьаргбоаца ярца хьаст хинна ІаттаЧа вай партех.

Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІема ; ветерана, персональни пенсионера В. И. Боровкина дийнар парте мугІаре вола 35 шу долчА шийна проекта хьалхе-рча-раздела тІа Советски Союза Коммунистическ парте кулгалдара ловрхІам мел боккха да дувцилга геттара хоза хетнІга. ДІахо цо дийнар ДАй-мехка тІема нерашка ІІе а ІоькІе воаш ЛИтача советски бІухома баьча хьалача наьхьах. ХІанз цун дезал дахьа доаЗаш ба коммунизм хьалъара Іалашмате боккха планаш кхоачІ-чаТьена мехка тайп-тайнера предприятешка инженераш а болаш. Вайна карагІ мел даьнар техникеран боахьоца, ГІулакхерча наха доккха дахьа ІаьЗар цунах ІаьЗа ярца занятеш-ка, собранешка. Проект наха дикаГІа ДІайоьзвитІара оаха чакхьлъар. ХьайийІа партийни собранеш, митингаш, бригадаш, цехий, службай коллективаш собранеш, вІашагІІеьскар пропагандистски группаш. Цу вІашагІІеьхараШка хІаРане торо дилар проектах ІаьЗа ярца ІаьЗа ІаьЗа. ЦІахьбаьхьа проекта ТІара статьаш боагІІаЧа беса хилараг дуХХа предложеш а ІІатоХамаш а ІаьнаЗ. Итог ешГ гучадаьлъо хІара буровника ерриГа проект хьоаБалъелга, вай Даьхе хІанзарча лаьхьача толамашца кхачийтІа Коммунистически партена уж вуГІаХа болга.

Къамаьлаш даьрашца, ТІайийна соцмаша, ешнача предложенеГа тешаДаР карно дагадоаллар таханара да хинна ца беш ТІайоаГІаЧа ІІеьшийІа а ДІІа йолта.

Тайп-тайнера хаьнан, профессеш болча наха чІоагІа Іоькхаьа дора шоай ДАй-Мехках, ІІаьккха даьхьаргбоаца ярца ІаьЗар цунах ІаьЗа ярца ІаьЗа. ЦІахьбаьхьа проекта ТІара статьаш боагІІаЧа беса хилараг дуХХа предложеш а ІІатоХамаш а ІаьнаЗ. Итог ешГ гучадаьлъо хІара буровника ерриГа проект хьоаБалъелга, вай Даьхе хІанзарча лаьхьача толамашца кхачийтІа Коммунистически партена уж вуГІаХа болга.

Проект ІоІеьозаран хьаЛаш Іалашде аьнна КПСС ЦК-соцам хочаьнгІа а беш, тха управленее боахьоца, инженерно-техникеран боахьоца, ГІулакхерча наха доккха дахьа ІаьЗар цунах ІаьЗа ярца ІаьЗа ІаьЗа. Цу ІІеьшийІа ерриГа статьаш

ОАХА АЬННАЧА ТАЙПАРА ХУРГДА

ЧІоагІа дог рьаза хинна тІаийар оаха СССР Конституце керда проект. Из документ каст-каста душ тха коллективе. Цу тІа дика хьаьккхад вай вахар деиграра денга тоалуш латтийаг. Цунга хьажжа доккхий деккхаран да пятилетка шоллагІча шера тха фермА коллективно тІаийаран: 10900 центнер шура ІІІ

Нохч-ГІалгІай АССР-е Херсонски областа литературе Денош

ДОТТАГІАЛА НАЬКЪАШ

Оаха хоам бьа ма-хиллара, вей республике хьоашгІа бьахка ба Херсонски областера Боозонхой.

Нохч-ГІалгІай АССР-е Херсонски областа литература Денош ІадоладдалаРа хетарна тер-жественни сайре хилар А. П. Чехова цІеранІга республикански библиотеке.

Сайре хьайийлар Нохч-ГІалгІай АССР боозонхой Союза правлене председателера Р. С. Ахматовас. Цо гулбеннаРашта ДІабозийтар хьаший — Братан Николай, Кулиш Леонид, Цокота Павел, Шевченко Василь.

Хьашшиника ДІайіи моаршал хьаттар Грозненски гатоІн дечиг-дера гергара Домбровская Леонида Антоновнаг.

Тоа ГІалгІа ДІа доллар хьашшиниг. Боозонхой цІеранІга Нохч-ГІалгІай къаьхьагамхошта баркал оаданн хьамаш дер Херсонски областа боозонхой Союза правленин бехтоІкхамса секретара, хьаший делегане кулгалхочо Братан Николая.

Херсонерча литератураша гулбеннаРашта йийлар шоай произведенеш. Цуо тІехьаГІа ГІалгІайчен боозонхоша гулбеннаРашта йовзийтар вайнаьха меттала ньха хьашший произведенеш.

ВІалад а дуккха за яц Херсонски областера вай боазонхой хьошшал а дан ДІаькъаьчА. ВежаРашта хиннаЧу вІаШІкІетарех лаьца дийнар делегане кулгалхо хиннача Боков Аьхмада.

Ди массаса дала чІоагІлуш ДІ-ваьгІ вай шин республикана юкъера производственни культурнин бувзамаш, шерлуш а толлуш а доагІа доттагІала ваьхьаш.

Селхани самардийнаьхьа бе-за хьашший тІаьнщан хилар Советски Наурски районий къаьгІатмой.

ХІаьта тахан парга салам луш я Назранойский район.

Массанаьхьа а Іимераз, бе-заме чаьхьулг Херсонски об-ластерча боазонхой вІашагІе-кхетараш.

Р. ЯНДИЕВА.

Леонид КУЛЕШ

ЭХЬИ СИЙИ

Дега а доаьшш, цІьан дийнахь,
Хьаькъалхой доаьшш шоайх да доазар.
Кхевеш кІоаргача ца уйлах
Лаьтта аьсар тамашне хозар.
Іам чур яшвлехь шан
Іовзийш,
Бераш дагалле когашберзан,
Дах беш дийнгьелар
садоаьхьар,
Ца хилча санна цІаькха
ерзан.
Бешполор — сагема тьхьо,
санна.
Тхьэрашн тІе сомаш — сатем
Лаьхар совгІат, баркан
наьхь,
Даьна доагІар вахаре дечна.
Сомий цІи тера яц кьиЧо,
Шо-шоий тайнера — цІерий
лепар.
ТІема яр — іоаьжал екьчоа,
Сомий цІи лен вахара
кепар...
Бешар сатем баьттІар
цІаьхха,
Кхера боаькхача тата
даьнна.
Энгкор дар цун унзар,
дІаьхх,
Кхерий цІенош гурглаге а
гаьнна.
Тхона — бераша, тха
даьна.
Массагі доаьйтар таго дагаГ
ТІом баьннабаге а дІагаьна,
ТІема цІи кхийра хьошшка
саг а...
Герз дар даь га, ІоІа тхуар,
КІоагаш доахар іаьж, кхор
боагІа.
ГІоазл яр — кІин каний
эгар,
Кхейр беш — кхийра чурт
доагІа.
Лоазар дацар тхо даьна
вахар,
Йовзош вар из кьаьхьал-
морзо.
Цкъаэа беша іаламо баьхьар
Хьуьнкъан, бала — іаэап —
Іаламн дан вІашш бар товш,
Бегаш бе хулар из тІера:
«Вешча уллараГа беш кий
ца товш,
Из йовар а везаргаш кхера».
Йиштта вар бешарна
ца
да,
Яхаш я цун беш тхоца
цьаьна.
ДІаьхкастад тхе овлаьйкада
Цун эхь, цун сий, дег чу
цІий санна.

ГІалгІай меттала дьаькхар
М. С. ПЛИЕВ.

Николай БРАТАН.

ТХИР

Дуллаш хилаг, баьхьн
доаьшш,
Цкъаза хеташ ма-хиллар,
Іурра-Іурра малхо лепош
Дуллаш дона цІена тхир.

Юртал яра, ГІалан йнсте
МергІилга, я листа тІа —
Алмаз-кІига тера лесте
Цун тІадам бук кулга тІе.

Бийсан юкъе Іалам тийна
Оаззал-яра ГІалгІа
Аьхьн лаьттах мел доалачун
Хьогал йовз ма-отт тхир.

Сатем, сабар долча ара
Хоолу цецвоаькха тамашг.
Ніиз болча вай тІаьр юкъера
Іошерш ялата фийгаш.

Кхы а хуьрга седкьий
бийсаш,
О тхир! Хьо ГІу сона доаьш
ХІамз я балца сиза за.
Гаьн тІа, чурта кхерий тІа.

Цхьаькха вирвенавар, цхьаькха дийденадар

ДАИМ ЯХАРГЬЯ ЦАР СИЙЛЕ

1942-ча шера аьхки сийлахь-боькъаьчА Дай-мехка тІема аьла хьаькъаьчА хиннаб МагІалбике. Іалаьмата пІера тІом лаьттаб Тийрка довкъашка цу шера гу-раьхьан ІайІи.

Хуллаш доаьна цІьаькха зе ца
Іоаьжаш Нохч-ГІалгІайчен Азербайджанен мехкдаттара кхача ГІертача моастагІчоах шоай са ца яхдеш майра ла-хьаьнаб дуккхача кьаьжех болча советски біухой. Царна юкъе хиннай 89-гІа эрмалой стрелкоен дивизи я.

Эзарш ДаьхьеН толашГІа болча кьонгаша МагІалбик лораеш шоай дечиг-ладеХкад укхаза. Дай-мохк бахьан байнача турпалашта оттаДьчурт да Вознесенскерча кашамашка.

Дуккха нах гулбеннабар из памятник долча дІаддаЧа шоатта-на дийнатьа Іуйрийна 10 сахьат дьаннача хана. Уж бар Армене-ра а кхьуча городашкара а Бьаька хьаьший, МагІалбике лораеш хиннА Дай-мехка тІема ветеранаш, царна дуьхьала бьаька городера а районера а кхаььвагамхой, общественни организацеЙ викалаш, Вознесенскерча школашкара дешаРхой.

Магіалбик лораеш байнача 89-ча эрмалой дешаРхоЧ. Цунна ІоІаьнда ІаьнаЧ. Цкъаза ТІема мемориальни Іоаьхьа оттаЬра хетаьв митинг хьайилар республика тІема комиссаРмата Болхлочо Е. Т. Помазуева. «Даим сийле хийла вай советски Дай-мохк бахьан до-лаш байнача 89-ча эрмалой стрелкоен дивизеЧу біухой — ИздаьД мемориальни Іоаьхьа тІа.

Гулбенначарий дог тохадолийташ, дуккхабарашта біаргех хий доаьккхаш чаХйоал станицерча барХі шера дешача школерча пионерий сбор. «Тхона цІаькха а бицлургбец таханера вай ва-ьар, вай яраз бахьан долаш шоай синош діаденнараШ аьхна социалистически Дьаьхна, советски халкъа хьалхашка кьонача тІехьено чІоагІо оо бар цун чІоаьдаш.

Йист ца хулаш минута сабар дарца сий дир гулбеннараша МагІалбик лораеш байнача біухой.

Советски біухоша МагІалбике моастагІа юхасоцаьвах, тІе-хьашшаьвккхарех, хІьаьта Кавказ довкъашкара денз Берлине кхаччалца фашистех дуне ІоцІендеш цар бьаьча сийлахьча тІема мальех дийцар митинге кьамаьлаш дьаьча Дай-мехка тІема ветеранаша Советски Союза Турпайа С. К. Багдасарана, М. И. Бондарева, А. Д. Мулюковас, А. Н. Глухова юьлбараша.

Цар дег тІера баркал аьлар МагІалбика хьаьхьагамхошта, партийни а советски а органашта дечиг хоаьшш деш шоай тІаьцарех, къаьстта районерча пионераШта МагІалбике бахьан долаш байна тІемахой боахкаЧ. Йоаьхо яра, цу-хаддаш керда тІема турпалаш лохаш уж хиларах.

Митинг чаьхьаьнначУ тІехьа-гІа советски біухошта оттаДьча чурта хьалхашка зизаш дехкар гулбеннараша.

СУРТА ТІА: кьамаьл деш ва Советски Союза Турпал С. К. Багдасарян.

А. БАСИЕВ,
Б. ЧЕРБЫКЕВА сурташ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ДУВЦАР

КІАЛХЬАШ

Павел ЦОКОТА

ДІАДАХА берий шераш даьлар, — ььлар яз. Цу сахььте сайх хьогаш а па тешаш а уж сайга хьежаш санна хетаделар сона.

— Бакъбола салтий кхача ба-кх из, — са пхьоШ озадир Галкас.

— Кьыметтел яьна Іаг-м хьекхар аз, ХІама юхе ца дитар дуХьа.

— Бувца Іа, бувца , оапаш, фронт тьаьна я хьона, цига болхаш бокъа салтий-м хІама поезДашца ух, вай долча уж юхабихкар, кхерам-баг хьона тІом ІаьбаьлаЧа.

Сашкос яхарм бакъдар дар, Бакъда, цар шоаш ІойохйитаргІойлаш, уж кхы а чІоагІаГІа цецбоькъаргбоЛаш дола хІама дегаЛаш хьаьнаЧ. Цунна ІоІаьнда, мерам хьаьъьЬар, сийна бІаргаш деттар, йоккха йоачан эттача хана доГІан кІеж санна ухар бІаргех хий.

Бакъбола Володий фамли Нестерук яр, бакъда из футтар веш оаха СиргІилг-БуГІилг овлар пупах.

ПІаьХа аьхан ди дар. Кмаьрша ший ДІовкал хийцаяр мььхо. Тха отара тІехььшшка Іийне лечкъадар тхо. Укъаза иштта ДІайха а яьар е тІулал а яьар. Гаьна доаьщан, лоаьмаи хІал а яр иштта Іы далаш моттиг, бакъда оаха цига ца даха чІоагІо ньяр: тІаьхха а чІоагІо йохье йІаш мича яр. Нагахьа моллаГІа а тхоайх цаІ цига ваХаха, Володькъа санна бегвоаькъаргаш. Цунна даьна доаь хІалхьаьш, оаха хьо тхоаьшта юкъе витаВ, тІаьхха Іа ІнстхІала а витаВ. Бакъьтура Галка, ва а ваьгІ Володькъа тхона юкъе воаГІаш. Сашко итт шу дар, ГІалгий — йІс дар, сх — ворхІ дар, тІаьхха цун пхи шу мара даьлар.

— Виталаш из хьанна хов велха дагадохий а, тІаьккА-м соцалгург мичав из цхьаькхха хІаманца а, — аьлар Сашкос — Цуо а цхьаьна хІамаш дагалуьвагІаш вай.

— Ана, Галка, дуХха дІа ЬІ-хьаьшца, оаха хьо тхоаьшта юкъе витаВ, тІаьккха Іа ІнстхІала а витаВ. Бакъьтура Галка, ва а ваьгІ Володькъа тхона юкъе воаГІаш. Сашко итт шу дар, ГІалгий — йІс дар, сх — ворхІ дар, тІаьккха цун пхи шу мара даьлар.

— Виталаш из хьанна хов велха дагадохий а, тІаьккА-м соцалгург мичав из цхьаькхха хІаманца а, — аьлар Сашкос — Цуо а цхьаьна хІамаш дагалуьвагІаш вай.

— Аьмаьрсаьнна Д